

8. 9. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Stát podává pomocnou ruku v případech přeshraničních sporů v rámci EU

Třetí pilíř, na kterém je založena Evropská unie, obsahuje princip vzájemné spolupráce jednotlivých členských států v oblasti justice a vnitra. Důsledkem naplňování tohoto závazku je mimo jiné i směrnice Rady č. 2003/8/ES ze dne 27.1.2003 o usnadnění přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech („Směrnice“). V ČR proces implementace této směrnice právě probíhá: vládní návrh zákona je projednáván v Poslanecké sněmovně v prvním čtení.

Třetí pilíř, na kterém je založena Evropská unie, obsahuje princip vzájemné spolupráce jednotlivých členských států v oblasti justice a vnitra. Důsledkem naplňování tohoto závazku je mimo jiné i směrnice Rady č. 2003/8/ES ze dne 27.1.2003 o usnadnění přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech („Směrnice“). V ČR proces implementace této směrnice právě probíhá: vládní návrh zákona je projednáván v Poslanecké sněmovně v prvním čtení.

Co je základním smyslem a účelem Směrnice? EU prostřednictvím této právní normy usiluje o zlepšení podmínek při poskytování právní pomoci v přeshraničních sporech těm fyzickým osobám, které nemají dostatečné finanční prostředky umožňující zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti. Z hlediska českého právního řádu tak vlastně jde o rozšíření právní úpravy poskytování bezplatné právní pomoci.

Pro účely Směrnice se přeshraničním sporem rozumí spor vyplývající z občanskoprávních nebo obchodních vztahů, jehož účastník má místo svého pobytu v jiném členském státě Evropské unie, než ve kterém působí soud, který spor rozhoduje (tzv. „procesní soud“). Směrnice se rovněž vztahuje i na veškerá „navazující řízení“, kterými se rozumí například řízení vykonávací nebo řízení o řádných či mimořádných opravných prostředcích. Směrnice výslovně stanoví, že jednotlivé členské státy si mohou stanovit vlastní hranice, v rámci nichž bude mít příslušný subjekt nárok na právní pomoc dle národní právní úpravy. Český návrh zákona v této souvislosti odkazuje na pravidla pro osvobození od soudního poplatku.

Směrnice a na ní navazující česká národní právní úprava by měla fungovat obousměrně, tedy měla by zajišťovat právní pomoc jak pro občany EU v případech, že procesním soudem bude soud v ČR, tak i pro občany ČR v případech, kdy procesním soudem bude soud v jakémkoli členském státu EU (s výjimkou Dánska, které touto směrnicí není vázáno).

V návrhu tuzemské právní úpravy nalezneme především vymezení obsahu přeshraniční právní pomoci směrem dovnitř, kdy příjemcem právní pomoci bude cizozemec – občan členského státu EU. V těchto případech může spočívat právní pomoc českých justičních orgánů v: (i) ustanovení zástupce, resp. tlumočnicka v řízení před procesním soudem, (ii) osvobození od soudních poplatků, (iii) pořízení úředních překladů dokumentů do jednacího jazyka nebo (iv) náhradě cestovních nákladů.

Naproti tomu navrhovaná česká národní právní úprava směrem navenek, kdy příjemcem právní pomoci bude občan České republiky a další tuzemské oprávněné osoby, je poměrně kusá a omezuje se pouze na administrativní pomoc a součinnost Ministerstva spravedlnosti České republiky při vyřizování právní pomoci u cizozemských justičních orgánů. V rozporu se Směrnicí tak v navrhované právní úpravě nenalezneme např. velmi důležitou Směrnicí definovanou povinnost českých justičních orgánů uhradit náklady vzniklé v dotčeném členském státě při poskytování pomoci místního advokáta nebo kterékoli jiné osoby oprávněné poskytovat právní poradenství.

Vzhledem k tomu, že náklady na vedení sporu ve většině členských zemí EU budou nepochybně výrazně vyšší než v České republice, má připravované norma zásadní význam pro většinu obyvatel České republiky v situaci, kdy budou uplatňovat svá práva u některého ze soudů v rámci EU.

V průběhu legislativního procesu, který by měl být ukončen do 30. listopadu 2004, kdy uplyne lhůta pro implementaci Směrnice, bude jistě zajímavé sledovat, jak se český zákonodárce vypořádá s některými aspekty Směrnice, které prozatím v návrhu české národní úpravy ignoruje. Pokud by ani konečné znění zákona neodpovídalo požadavkům Směrnice, tuzemské oprávněné osoby by se teoreticky mohly některých práv přímo vyplývajících se Směrnice dovolat i tehdy, pokud by nebyly obsaženy v příslušné české právní úpravě.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)